

Euroopan maat ja kansat:

Minä asun Englannissa, Hollannissa, Islannissa, Itävallassa, Kreikassa, Kyproksella, Maltalla, Suomessa, Tšekissä, Turkissa, Venäjällä.

Elän Ateenassa, Budapestissa, Kööpenhaminassa, Lontoossa, Madridissa, Moskovassa, Pariisissa, Prahassa, Tukholmassa, Varsovassa.

Olen espanjalainen, italialainen, kreikkalainen, latvialainen, puolalainen, ranskalainen, ruotsalainen, saksalainen, venäläinen, virolainen.

Puhun englantia, espanjaa, kreikkaa, norjaa, puolaa, ranskaa, ruotsia, saksaa, tanskaa, tšekkiä, turkkia.

Nyelvtan**2.1. GENITIVUS**

- A genitivus ragja: *-n*.
- Tőváltozatok: *järvi* 'tó' : *järve-n*, *huone* 'szoba' : *huonee-t*, *suomalainen* 'finn' : *suomalaise-t*, *kysymys* 'kérdés' : *kysymyke-t*, *puhelin* 'telefon' : *puhelime-t*.
- Van fokváltakozás: *tyttö* 'lány' : *tytön*, *silta* 'híd' : *sillan*, *Turku* : *Turun*; *osoite* 'cím' : *osoitteen*.

Fontosabb funkciói:

- birtokviszony kifejezése:
 - *Sannan talo* 'Sanna háza', *tämän tytön auto* 'ennek a lánynak az autója'
 - *Helsingin yliopisto* 'a helsinki egyetem', *suomen kieli* 'finn nyelv'
- grammatikai funkció:
 - szükségesség: *Juhan täytyy / pitää lukea* 'Juhának olvasnia kell';
 - személytelen kifejezés: *Petterin on vaikea lähteä* 'P-nek nehéz indulnia';
 - névutó vonzata: *ikkunan alla* 'az ablak alatt', *joulun jälkeen* 'karácsony után'

2.2. A NÉVSZÓK TÖBBES SZÁMA: -t

- Tőváltozatok: *järvi* 'tó' : *järve-n*, *huone* 'szoba' : *huonee-t*, *suomalainen* 'finn' : *suomalaise-t*.
- Van fokváltakozás: *silta* 'híd' : *sillat*, *joki* 'folyó' : *joet*; *osoite* 'cím' : *osoitteet*.
- A mondatban határozott alany: *Puut ovat kaukana*. 'A fák messze vannak.'

2.3. INESSIVUS (Hol? kérdésre felelő belső helyhatározó): -ssa/-ssä

- Van fokváltakozás: *Hollanti* : *Hollannissa*, *Helsinki* : *Helsingissä*, *Turku* : *Turussa*.
- Tőváltozatok = genitívus.

Az inessivus fontosabb funkciói:

- Helyviszony: *talossa* 'házban', *kaupungissa* 'városban'; *postissa* 'postán', *yliopistossa* 'egyetemen'.
- Időviszony: *helmikuussa* 'februárban', *lapsuudessa* 'gyermekkorban'.
- Elvont viszony: *tässä tapauksessa* 'ebben az esetben', *siinä toivossa* 'abban a reményben'.
- Kifejezésekben: *olla naimisissa* 'férjnél van/házas', *olla lukossa* 'be van zárva'.

2.3. ELATIVUS (Honnan? kérdésre felelő belső helyhatározó): -sta/-stä.

- Van fokváltakozás: *Hollanti* : *Hollannista*, *Helsinki* : *Helsingistä*, *Turku* : *Turusta*.
- Tőváltozatok = genitívus.

Az elativus fontosabb funkciói:

- Helyviszony: *talosta* 'házból', *huoneesta* 'szobából'; *postista* 'postáról', *yliopistosta* 'egyetemről'.
- Időviszony: *helmikuusta* 'februártól', *maanantaista* 'hétfőtől', *kesästä alkaen* 'nyártól kezdve', *aamusta iltaan* 'reggeltől estig'.
- Elvont viszony: *puhun tästä kirjasta* 'erről a könyvről beszélek', *kertoo matkasta* 'mesél az utazásról'; *kirjoitan Suomesta* 'Finnországról írok' (képes helyhatározó); *Juhasta tulee lääkäri* 'Juhából orvos lesz' (eredethatározó), *mistä syystä* 'mi okból?' (okhatározó).
- Vonzat: *pidän sinusta* 'kedvellek', *kiitos kaikesta* 'köszönet mindenért', *olen kotoisin Unkarista* 'Moról származom'; *katson/ etsin/löydän sanakirjasta* 'megnézem/keresem/megtalálom a szótárban'.

2.4. ILLATIVUS (Hová? kérdésre felelő belső helyhatározó): -Vn, -hVn, -seen (V = tővéghangzó)

– Kapcsolódási szabályok:

- Vn*: – többtagú, rövid magánhangzóra végződő tövek után: *talo* 'ház' : *talo-on*, *pöytä* 'asztal' : *pöytä-än*, *kirja* 'könyv' : *kirja-an*, *hylly* 'polc' : *hylly-yn*, *Turku* : *Turku-un*;
- hVn*: – egytagú tövek után: *maa* 'föld, ország' : *maa-han*, *pää* 'fej' : *pää-hän*, *tie* 'út' : *tie-hen*, *työ* 'munka' : *työ-hön*;
- seen*: – többtagú, hosszú magánhangzóra végződő tövek után: *huone* 'szoba' : *huonee-seen*, *eräs* 'egy bizonyos' : *erää-seen*, *vieras* 'vendég' : *vieraa-seen*, *Lontoo* : *Lontoo-seen*.

– Tőváltozatok = genitívus.

– Nincs fokváltakozás: *Hollanti-in*, *Helsinki-in*, *Turku-un*

Az illativus fontosabb funkciói:

- Helyviszony: *taloon* 'házba', *huoneeseen* 'szobába', *kaupunkiin* 'városba'.
- Időviszony: *tiistaihin mennessä* 'keddig', *aamusta iltaan* 'reggeltől estig'; *emme ole tavanneet pitkään aikaan* 'régóta nem találkoztunk', *ei ole kotona kolmeen viikkoon* 'három hétig nem lesz otthon'.
- Vonzat: *tutustua* 'megismerkedik', *rakastua* 'beleszeret', *tottua* 'hozzászokik', *kyllästyä* 'beleun'. *jäädä* 'marad vhol', *jättää* 'hagy vhol', *unohtaa* 'felejt vhol', *uskoa* 'hisz vmiben, vkiben'.

2.5. PARTITIVUS: -a/-ä, -ta/-tä.

– Főbb kapcsolódási szabályok:

a) -a/-ä:

- többtagú, rövid magánhangzóra végződő tövek után: *talo* 'ház': *talo-a*, *tyttö* 'lány' : *tyttö-ä*, *pöytä* 'asztal' : *pöytä-ä*, *kirja* 'könyv' : *kirja-a*, *poika* 'fiú' : *poika-a*, *ikkuna* 'ablak' : *ikkuna-a*.

b) -ta/-tä:

- hosszú magánhangzóra vagy diftongusra végződő tövek után: *maa* 'föld, ország': *maa-ta*, *pää* 'fej' : *pää-tä*, *vapaa* 'szabad' : *vapaa-ta*, *tie* 'út' : *tie-tä*, *suo* 'mocsár': *suo-ta*, *työ* 'munka' : *työ-tä*;
- mássalhangzóra végződő nominatívus után: *kysymys* 'kérdés' : *kysymys-tä*, *kaunis* 'szép' : *kaunis-ta*, *puhelin* 'telefon' : *puhelin-ta*, *lyhyt* 'rövid' : *lyhyt-tä*;
- csonka tövek után (ha a névszónak van csonka töve, mindig abból kell képezni a partitívust): *kieli* 'nyelv': *kiel-tä*, *pieni* 'kicsi' : *pien-tä*, *suuri* 'nagy' : *suur-ta*, *nuori* 'fiatal' : *nuor-ta*;

- a *käsi*-típusú szavakban: *käsi* 'kéz' : *kättä*, *vesi* 'víz' : *vettä*, *vuosi* 'év' : *vuotta*, *uusi* 'új' : *uutta*;
- a *-nen* végűek partitívusa *-s-ta*: *nainen* 'nő' : *nais-ta*, *ihminen* 'ember' : *ihmis-tä*, *suomalainen* 'finn' : *suomalais-ta*, *virolainen* 'észti' : *virolais-ta*;
- a *totuus*-típusú szavakban: *totuus* 'igazság' : *totuutta*, *kirjallisuus* 'irodalom' : *kirjallisuutta*;
- az *-e* végű névszók partitívusában (történeti okokból, a szóvégi gégezárhang miatt) geminált mássalhangzóval találkozunk: *huone* 'szoba' : *huonetta*, *kone* 'gép' : *konetta*, *kirje* 'levél' : *kirjettä*;
- kivételek: *lapsi* 'gyerek' : *lasta*, *lumi* 'hó' : *lunta*, *meri* 'tenger' : *merta*, *veri* 'vér' : *verta*.
- A partitívust nem a genitívusi töből kell megalkotni.
- Nincs fokváltakozás.

A partitívus főbb funkciói:

Lényege a rész–egész viszony és a folyamatosság–befejezettség értelmezése. A partitívus alapjelentése: 'határozatlan mennyiség, valaminek a része'. A partitívus a mondatban lehet alany vagy állítmányi névszó (ekkor a nominatívussal állíthatjuk szembe), illetve tárgy (ez esetben az accusatívussal).

- a) **Számnevek** után (az *egy* kivételével) mindig partitívus áll: *kaksi tyttöä* 'két lány', *kolme poikaa* 'három fiú', *Suomessa asuu viisi miljoonaa ihmistä* 'Finnországban ötmillió ember lakik'.
- b) A *monta* 'sok', *pari* 'néhány', *puoli* 'fél' szavak után: *monta kirjaa* 'sok könyv', *pari päivää* 'néhány nap', *puoli tuntia* 'fél óra'.
- c) A nem megszámlálható **anyagnevek** egyes partitívusban állnak: *kuppi kahvia* 'egy csésze kávé', *lasi olutta* 'egy pohár sör', *kilo sokeria* 'egy kiló cukor', *litra maitoa* 'egy liter tej'.
- d) **Részleges alany** (határozatlanságot jelöl): *kupissa on kahvia* 'a csészében van valamennyi kávé'.
- e) **Részleges állítmányi névszó** anyagnevek, elvont főnevek esetén: *se on kahvia* 'ez kávé', *kahvi on kuuma* 'a kávé forró'.
- f) A **tagadó** igei állítmány tárgya partitívusban áll: *en lue lehteä* 'nem olvasok újságot', *en katso tätä* 'nem nézem ezt'. Szintén partitívust használunk az alany létének tagadásakor: *täällä ei ole radiota* 'itt nincs rádió', *kadulla ei ole autoa* 'az utcán nincs autó'. Ugyancsak partitívust ír elő a tagadó habeo-szerkezet: *minulla ei ole taloa* 'nekem nincs házam'.
- g) Az ún. folyamatos igei állítmány tárgya (**„részleges tárgy”**) partitívusban áll, a befejezett igei állítmány tárgya („teljes tárgy”) viszont accusatívusban van: *Juha lukee lehteä*. 'Juha újságot olvas.' , *Juha lukee lehden*. 'Juha elolvassa az újságot.' – *Syön leipää ja juon maitoa*. 'Kenyeret eszem és tejet iszom.' , *Syön leivän ja juon maidon*. 'Megerszem a kenyeret és megiszom a tejet (tkp. az egész kenyeret és az összes tejet)'.
- h) **Személytelen kifejezésekben**: *se on tavallista* 'ez megszokott dolog', *kesällä on lämmintä, talvella on kylmää* 'nyáron meleg van, télen hideg'.
- i) **Udvariassági kifejezésekben**, köszönésekben (ezekből a mondatokból hiányzik a partitívust vonzó *toivottaa* 'kíván' ige): *Hyvää huomenta!* 'Jó reggelt!', *Hyvää päivää!* 'Jó napot!', *Hyvää yötä!* 'Jó éjszakát!', *Hauskaa joulua ja onnellista uutta vuotta!* 'Kellemes karácsonyt és boldog új évet!', *Hyvää matkaa!* 'Jó utat!', *Hyvää ruokahalua!* 'Jó étvágyat!'.
- j) **Igevonatként**, érzést, érzelmet kifejező igék mellett (*pelätä* 'fél vmitől', *rakastaa* 'szeret', *vihaata* 'gyűlöl', pl. *rakastan sinua* 'szeretlek', *vihaan häntä* 'gyűlölöm őt'); a hosszan tartó cselekvést kifejező igékkel (*odottaa* 'vár', *ajatella* 'gondol vmire/vkire', pl. *odotan kevättä* 'várom a tavaszt'); továbbá a *puhua* 'beszél vmilyen nyelven', *osata* 'tud vmilyen nyelvet' ige mellett (pl. *puhun suomea* 'beszélek finnül').
- k) Prepozíciók és névutók **vonzat**aként: *keskellä kaupunkia* 'a város közepén', *ennen joulua* 'karácsony előtt', *ilman rahaa* 'pénz nélkül'; *katua pitkin* 'az utcán (végig)'.
- l) **Hasonlítás**: *hän on minua kaksi vuotta vanhempi* 'idősebb nálam két évvel'.

2.6. ACCUSATIVUS: -n

– Az accusativus lehet rag nélküli is (nom-acc., 2. acc.), az imperativus és a passivum tárgyaként.

Az accusativus főbb funkciói:

- a) teljes tárgy (a cselekvésnek eredménye van, volt vagy lesz): *ostan tämän kirjan* 'megveszem ezt a könyvet', *luin kirjan* 'elolvastam a könyvet (végig)', *katsoin elokuvan* 'megnéztem a filmet (végig)';
- b) meghatározott mennyiség: *juon yhden oluen* 'egy sört iszom';
- c) vonzat: *tavata* 'találkozik vkivel', *muistaa* 'emlékszik vkire/vmire'.